

Омладина

ЛИСТ УЈЕДИЊЕНОГ САВЕЗА АНТИФАШИСТИЧКЕ ОМЛАДИНЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

Година III

Београд, 4 мај 1945

Број 43

ТРСТ, ГОРИЦА, РИЈЕКА...

Овогодишњи Празници био је обележен величанственим манифестијама, на којима су најшире народне масе, радници, сељаци, интелигенција, изражавале своју спремност да свим средствима бране тековине ослобођења борбе југословенских народа, да се до краја бора за потпуно ослобођење и уједињење југословенске земље. Наши славни југословенски вријемија прослављају је овогодишњи Празници великом победом у борби за ослобођење и уједињење наше земље, ослобођењем Трста и Горице.

Скоро ће прећи двадесет седам година, отако су — благодарећи једној временој међународној куповини на рачун наших народа, благодарећи лондонском пакту 1915. и благодарећи издавничкој политици свеколике југословенске реакције — трупе италијанског генерала Пасити да Рорето са развијеним белим заставама ушају у Трст. Протаси, излапљени широм такозване Јулијске Крајине, то јест, Словеначког Приморја и Истре, обећавали су народу поштовање његових националних права, језика и обичаја. Али ускоро се показује шта се крило иза белих застава и још је прогласио „демократске“ Италије, који се по својој садржини никада нису разликовали од проглеса што су их Мусолинијеве трупе после априлске катастрофе излевиле по словеначким, далматинским и црногорским селима.

Из белих застава дошли су црне заставе ардита и фашиста. Отпочело је најзахарскије однародљавање и истребљивање поробљених Југословена. Затворене су све школе, уништене све културне установе. Још пре доласка фашизма на власт, 4. августа 1919. године, руља, у којој су се налазили такође и припадници италијанских војске са официрима на челу, демонстрирају је трођански словеначки Народни дом и напијаци испред дома спалила сва књига из словеначке читаонице. 1920. године, на дан 14. јула, када су слободољубиви људи света прослављају победу француске револуције, италијански фашисти под руководством Мусолинијевог кољаша Чунте поново су напали словеначки Народни дом у Трсту и запалили га.

Тамо где су раније стајале словеначке и хрватске школе, културни домови, после таквих похода италијанских краљевских војничких и фашистичких руља остављају се згаришта, која су шимром Словеначког Приморја и Истре сведочила о „културном“ посланству „демократске и либералне“ Италије. У провоцираним сукобима са народом фашисти италијанска солдатска убијали су Југослове, појики их рицијусом, испребијали, мрџварили. На сваки покушај народног отпора против тих недава судови „демократске и либералне“ Италије упразарали су масовне процесе против југословенских радника и сељака, против југословенске интелигенције; Југословени су осуђивани на робију, а злочинци пуштани на слободу.

А што је главно, они исти људи који су одговорни за сва та недела и који су узвари довели фашизам на власт још и данас воде бесну хејку против прве југословенских народа на југословенску земљу, још и данас управљају Италијом, још и данас у име некакве италијанске демократије и либерализма онамогућавају борбу против фашизма, потхранујују фашизам.

Али Југословени у Словеначком Приморју и у Истре нису се никад помирили својом судбином, па ни тада, када је италијански фашизам после свог доласка на власт употребио све испробане средства националног угњетавања, како би ове покрајине направио италијanskим, како би истребљењем словеначког становништва створио чврту основу за остварење својих ославачких планова на Балкану. Хиљаде и хиљаде Словенача и Хрвата одвођени су у концентрационе логоре на злоплашена Липарска острва, на Понцу и Устичу. На базовничком полу изнад Трста стрељани су херојски борци за слободу Словеначког Приморја и Истре, Владимира Гортана, Милош Марушић, Бидовец...

Када је 1941. године Италија окупила и електрифицирала нове пределе словеначке и хрватске земље, Југословени с ове и с оне стране старе државе границе ујединили су се у заједничкој борби против немачко-италијанских освајача. Ослободилачка борба у

Истри и Словеначком Приморју прерастала је у општенародни устанак, који је 1943. год. крунисан ослобођењем скоро читаве југословенске територије што је 1920. год. потпала под Италију. Огромне масе словеначких и хрватских радника и сељака ступале су у партзанско редове. Створене су нове дивизије и нови корпуси Народно-ослободилачке војске Југославије.

На свом историјском II заседању Антифашистичко веће народног ослобођења Југославије потврдило је одлуку највишег органа словеначке и хрватске народне власти о присојеђиње Словеначког Приморја и Истре Југославији на основу националних права и свемирном борбом изражене воље словеначког и хрватског становништва у том покрајинском.

Оружаним борбом против уједињених снага немачког и италијанског империјализма народ Словеначког Приморја и Истре определено се за уједињење са осталом југословенском браћом. У једном рату који се не води за поносну расподелу света међу империјализмом него за ослобођење и самоопредељење народа овакво опредељење има више него публиситетно значење. Када је један народ после двадесет и пет година најујаснијег торора и угнетавања, под условима једног стања, које је и фашистичко и ратно, дикте устанак, из својих редова мобилише дивизије и стави их у читав један корпус, када ту војску подупирају најшире масе становништва и тиме је чине непобедивом, када те војске претстављају саставни део Југословенске армије, онда нема више шта да се дискутира о томе, коме треба да припада земља тог народа.

Али нису се само широке масе словеначких и хрватског народа определиле за Југославију. У једнима Југословенске армије боре се такође и трођански словеначки Народни дом и напијаци испред дома спалила сва књига из словеначке читаонице. 1920. године, на дан 14. јула, када су слободољубиви људи света прослављају победу француске револуције, италијански фашисти под руководством Мусолинијевог кољаша Чунте поново су напали словеначки Народни дом у Трсту и запалили га.

Следећи дан, 15. јула, када је италијански фашизам узрекао смрт Јанка Јовановића Јасе, једног од највећих југословенских поета, и овако је описано:

Борис ЗИХЕРЛ

ПОМОЗИМО ПОСТРАДАЛИМ КРАЈЕВИМА

Омладина Златибора преноси храну за Санџак

«Овом борбом наша браћа у Истри, у Словенском Приморју, у Корушкој морају бити и биће ослобођена и живеће слободни у својој домовини, са својом браћом. То је жеља свих нас, то је жеља и свих њих тамо. Ми туђе нећемо — но своје не дамо.»

ТИТО

Берлин је пао

2 маја, пола сата пред поноћ, загрмела су у Москви 24 плоче из 324 топа. Маршал Стаљин је објавио у својој дневној заповести да су на улицама Берлина умукли топови и гардиски бацачи, да су борци Црвене армије сломили последњи отпор непријатеља и развили над главним градом Немачког Рајха своју победничку, црвену заставу.

Вилхелмштрасе је задрхта под корацима црвеноармејца. Совјетски тенкови су пројурили кроз Бранденбуршку капију. Штормовици су се одморили у Темплхофу и жедни козачки коњи напали су се из реке Шпреј. Црвена армија је заузела Берлин!

Дугачак је био пут до Берлина. Испод Москве, од Лењинграда и од Стаљинграда. Две хиљаде километара, један теки од другог, кроз блато и снег, кроз ватру и дим. Преши су тај пут борци који су одбранили од освајања Лењинград, Москву и Стаљинград. И 2 маја Берлин је склекну пред њима.

У Берлину је отпочео рат. Хитлер и његови су викали да ће покорити свет, јер су они виши раса. На Вилхелмштрасе су причали да се морају проширити, јер им у Немачкој недостаје простора. У Рајхстагу су објављивали да су им потребна Украјинска поља, јер им недостаје хлеба.

У Берлину је отпочео рат. Али се рат у Берлину и завршава. Они, припадници „вишије расе“, истакли су беле заставе и са псећом понизношћу мольбакају за живот. И проширили су се они којима је у Немачкој недостајало места. Добили су они свој „животни простор“ у пољима Украјине и планинама Кавказа под Москвом и у Белорусији, у Потсадаму и Франкфурту, у разореном Берлину.

Никада више неће гладовати они којима се прохтето украјинског хлеба. Њихова поља нису им дала доволно хлеба док су је орали својим плуговима. Али су им сада совјетски тенкови узорали њихова поља, друмове и травњаке у Шлеској, Саксонској, Пруској, Померанији, Макленбургу и Бранденбургу. Совјетски су им тенкови узорали њихове Тиргартен и Унтер ден Линден, и после ове сече биће им доволно хлеба заувек. Никада више неће пројкаштити немачки освајачи на исток. Јер, пропашће до краја они, никада били дивљачки прогањани и хапшени.

ПРОСЛАВИЛИ СМО ПРВИ МАЈ

Прави мај! Прави од првих мајева слављен у потпуности слободе. То није била парада, то није био дифор. Била је то величанствено смотра побједе, величанствено смотра радног хероизма хиљадних народних маса у напорима да се изгради све оно што је ратом опустошено. Колике ли разлике од прославе Првог маја у мраку старе Југославије и оног свјетлог распливака мајског јутра од пре неколико дана. Некад је југословенска војска била пас чувар тираније ненародних хегемонистичких клика, некад су војнички борбени спремни пренасли прославе Првог маја. А тог јутра војска нове Југославије, Титова армија, је ступала прва улицама слободних народних маса у напорима да се изгради све оно што је било. (Тито) Пропашиле су улицама стожнијадите масе народа. Пропашиле су мали пионирски мештани свога највећег пријатеља, војском маршалу Титу. Они су поздрављавали Тита и Тито је поздрављао њих. Они су били Титови и Тито је био њихов. Пропашиле је омладина, она омладина која се за Први мај такмичила у раду по српским пољима, по радионицима и фабрикама. Пропашиле су млади ударнички, традицији срећније будућности наша земља, дика и понос наших народа. Пропашиле су поноснаји, поноснији што су извршили задатак који им је поставио маршал Тито, поносни што могу на празник рада и побједе поздравити свога љубљеног Маршала.

Прави мај је постао општенародни празник. Али срца радника била су најрадоснија. Сардани у густим редовима дефиловали су пет и по сати испред војне народне власти у изграђивашу земље, њихова љубав према маршалу Титу, која се манифестовала у сваком поклику, у свакој пјесми, била је хладан туш за све народне непријатеље и сплеткаше. Пролазише су хиљадите масе народа. Радници, сељаци, омладина, жене, у густим редовима дефиловали су пет и по сати испред војне народне власти — маршала Титу. Херојски, слободарски Београд, Београд 14. децембра и 27. марта, проговорио је на сваја глас. Чинило ће се да сањаш. Груди су ти се надимале од узbuђења. Био си поносан што си честица дивне заједнице народа — јунака нове Југославије. Био си поносан на нашу борбену прошлост, на нашу бригаду, на нашу стваралачку стварност, на нашег Маршала, а из груди и нехотица, као некад Мајаковском у славу Совјетског Савеза, отимао се усмешки:

Гледајте,
звидите,
Ми смо грађани
Титово Југославије
Родо АНДРИЋ

ИЗ БОРБЕ ФРАНЦУСКЕ ОМЛАДИНЕ

Француски омладинци подржавају холосеке и станицу у Везу

Борба француске омладине против фашизма текла је упоредо са борбом француског народа. Покрет Отпора у кључној је у себе већине масе омладине. Јачање партизанског покрета 1944. године било је потпомогнуто најчешћим приликом великом бројем омладинца. Омладина је најактивније учествовала у саботажама у фабрикама, она је рушила немачки снабреја, учествовала у дивизионирању летокопоначних елемената.

На иницијативу комунистичке омладине Француске, која је прва истакла заставу јединице читаве омладине Француске у борби против фашизма, за време рата створен је савез »Уједињене сваког патриотске омладине« као једна коалиција омладинских организација са својим јединственим обдорбима у Паризу и по унутрашњости Француске.

У борбама за ослобођење Париз је рашпала је омладина из немачке тенкове, отимала оружје и онемогућавала бег Немцима. Кад су немајтијаски са лементи предложили да се обустави борба, јер се Немци су тако вакуншту, омладина је, најчешћим комунистичким, прве послушала глас листа »Л' и монитен: Натраг кукавица, ми ћemo се борити!«

У сastаву Слободних стрелаца основан је омладински батаљон који се храбро борио у Луксамбургу под командом прослављеног бораца — пуковника Фабијана. Млади француски комунисти су били најхрабрији борци у одредима ФФИ (Унутрашње француске снаге).

На конгресу Уједињених сваког патриотске омладине, октобра 1944. донесе на је »Омладинска повеља која саджи битне захтеве и програм омладине. Она је створена још за време илегалних борби и тражи угљеном реформа наставе, побољшање стручне занатске изградње и побољшање живота шеграта, социјално и здравствено обезбеђење младог радника, реорганизације спорта, право гласа са 18 година.«

После ослобођења земље, у децембру 1944., створен је Национални савез омладинских организација. Његово стварје је поздравила одушевљено све напредна штампе као потвђај за уједињавање целе омладине. У Националном савезу је склопљено око 40 организација:

Активност Савеза састоји се у организовању предвојничке обуке омладине у Гређанској служби на обнови земље. Савез се брине за фронт, шаље поклоне, његов лист је пун слика и долиска са фронта. Омладине оправља порушена школе, чисти булеваре, дочекује заробљенике. Она тражи јачање покрета Отпора и још јаче његово активизирање у изградњи земље.

После објаве мобилизације одлазак омладине на фронт одвијао се усреще великом редолуђивом одушевљењем. Омладина се неколико месеци упорно борила против свих оних који су хтели да разоружају и распусте организације ФФИ, против оних који су хтели да спрече Француску да учествује у биткама, жртвама и победама — у борбама против фашизма.

До би изградила поново своју земљу и олакшала победу Савезника, омладина Француске је засукала рукаве и интензивно почела да ради.

Рудари Лоаре су производили дневно већ у јануару, за ратне потребе, 1.300 кг угља, неко је норма износила 850 кг по човеку. Они су достојни савезници совјетских и англо-саксонских радника, који масовно произведе оружје против фашизма.

Кад се јављало да је појединачни језничка пруга стављена у промет, да је оправљен мост — било је то извршено и напором омладине.

У Рошабелу један рудар је, у другаштају са својим маневристом, удвојству-

Млади ударници из Краљевићева посетили су маршала Тита

Младим ударницима дечјег насеља из Краљевићева код Панчева остаће дуго у сећању 30. априла 1945. год. Тога дана примљено им је у посету маршал Југославије други Тито. Топло, благо, очински, други Тито се интересовао за њихов живот и постављао им питања на која су дечаци и девојчице одговорили најпре уздржљиво, а после све слободније и искреније.

Некад, пре рата и под окупацијом, село Краљевићево је било упориште пете колоне тј. његово становништво је мањом било шапацко. После ослобођења, у јануару ове године, одмах пошто су шабаце побегли заједно са хитлеровском војском, у Краљевићеву је основано дечје насеље где су смештена избегличка деца из различних крајева наше земље, као и сиромашне деца без родитеља из Београда. Поред школе коју су похађали најмлађи, одраслији дечаци су под надзором стручних мајстора почели са изучавањем различних заната.

Постигнути су добри резултати не само у радионицима, него и на пољопривредним пословима. Тако је тракторска тројка Братислава Тодоровића, Ђуре Глумца и Миле Балабана изорала за 2 месеца 344 јутра земље. Од оних који су се највише истакли у школи и при раду формирани је делегација која је била код маршала Тита. Па ипак, онда је један изузетак. Марко Васиљевић је несташијан и непослушан дечко, а хтео је по сваку цену да види маршала Тита. Он је дао чврсто обећање да ће се поправити. И дошао је.

Радосни и узбуђени дечаци и девојчице су одговорили на питања другог Тите и износили му своје досадашње успехе.

— А имате ли шта да се жалите? — упитао је други Тито. Одговорили су му да им је најгора што немају доволно власнитача, стручних мајстора, књига, уџбеника и влате.

— Кад бисмо имали доволно влате могли бисмо да радимо и за војску, рекао је са поносом један дечак.

</

КАМПАЊА ЗА ОБРАДУ ЗЕМЉЕ И КУЛТУРНИ РАД ОМЛАДИНЕ

У истој мери као за победоносан завршетак ослободилачке борбе, данас су готово све расположиве снаге народу мобилисане у радовима за обнову и изградњу неше привреде, за обезбеђење најпотребнијих основних производа. Омладина, која узима пуно учешће у свим акцијама за подизање наше привреде, а нарочито у широком кампањи за постапну обраду све плодне земље, наисти је у свом раду на чистима извештајима о проблемима на свим секторима. У својој културној активности она је наишла на питање прилагођавања облика свог културног рада новим условима као и подизања садржаја тог рада на достојан политички сектор.

Што се тиче самих форми омладинца су у разним пољопривредним јединицама, користећи искуство стечено у досадашњем раду, успели да пронађу одговарајући начин своје културне делатности. Поред ударничког физичког рада омладина је пронашла довољно времена за организовање своје културне активности, од уређивања новина, било то усмених, зидних или целих, па до културних приредби у оквиру све радне јединице или у повезаности са домаћим омладинским организацијама. Свакако је потребно да се ова активност још појача, да стално добија на свом уметничком квалитету и да се постави још већа пажња повезивању омладине из редних јединица са домаћим омладином и на подручју културног рада. Али, успостави је културна активност у нашим радним јединицама својим доказајима омладинским организацијама. Свакако је потребно да се ова активност још појача, да стапи у снагу, да се сваки јединица и сваки јединицама и тиме ће чини или зидне новине постати смажен агитатор за постизање бројних успеха. На приредбама и у новинама је потребно указивати на недостатке у раду, како би се сам ефекат реда побољшао. Ударници нека пишу и говоре о разлозима свог успеха и тако омогућују да се сви користе њиховим искуством. Од огромне користи за сваки рад биће предавање из пољопривреде стручној способљеним друговима. Развијање културног рада у том правцу имаће значајан утицај на побољшање квалитета и квалитета наше радне.

Проблем оживајања културног рада омладине и његовог повезивања са кампањом за обраду све плодне земље у највећој мери је искрао у нашим пољопривредним радним јединицама. Али, то никако не значи да исти задатак не стоји и пред организаторима културе делатности по нашим школама, предузетима или омладинским домовима.

Свакако је потребно да се сваки јединици да још сауда на терену недостаје најпотребније радне снаге, док се у нашим грађевинама још увек налазе масе омладине која је само у минималној мери укључена у процес обнове наше привреде. Наш задатак је да убедимо сву омладину у потребу њеног учествовања у пољопривредним радовима и спроведемо добровољну мобилизацију све расположиве радне снаге. Овој задатак успеће утицак ће уколико будемо спровели кампању за њега свим могућим средствима, како преко састанака, митинга и штампе, тако преко усмених и зидних новина, преко предавања и разних приредби.

Укључивањем у свеснородну кампању за обраду земље, широка културна делатност добиће још много већи значај. Она ће на најмање губити у својој вредности као важан фактор у воспевању и културном подизању наше омладине. Али ће зато претстављати такошире културне активности: преко усмених и зидних новина, преко предавања и разних приредби.

Свакако је проблем продубљивања садржаја, најтежи. Али су дакле сви услови за решење и тог питања. Остало је да сваки јединици предавају за културну делатност у сваком батальону и бригадама јесте да уче своје другове како да пишу конкретне чланке, песме, рецитације или скичеве са мотивима из свог рада и да сваки пиши са свом тајничењу, о резултатима, о јединицима, као и о не-достатцима које треба уклонити.

Културне приредбе у нашим радним бригадама морају бити пројекте духом

Михајло Вешићак

ПРВИ МАЈ 1938

Први мај 1938. године — то је прве велика и организована прослава првога маја — од када је шестојанујски мрак замисао Југославију. То је први организовани иступ на одбрану земље, један од камана темељаца узидних у данашњи макни Јединствени фронт. На граници наше земље дошло је хитровско чудовиште почнући да остављају своје замисли о фашистичком гospodstvu nad светом. Први сигнал на узбуњу, први бојни позив био је пропуса ЦК КПЈ. Нашија земља, братској Чехословачкој, свим малим народима прети смртна опасност. Мобилизација свих снага, јединство свега што је доказативно и родолубиво, слобода и равноправност народа у земљи, чврст ослонца на Совјетски Савез — то је био пут за наше народе на који је указала КП у своме прогласу.

Капитулантска спољна политика и отворено фашистичке тенденције унутра ћеле су карактеристика тадашње Столјадиновићеве владе. То је било време када је у свасти народних маса сазревала мисао о потреби јединства свога народног и демократског против рагистичке фашистичке опасности. Први мај 1938. године требало је да буде снажан протест против реакције.

Покушаји који су чинени да се прослава Првога маја организује легално, преко синдиката, још у самом почетку су пропали. Синдикатски актив, Одбор радничке омладине и руководство уједињене студенчке омладине примили су се да прославују 1 маја изведући нелогично по цијelu сукоба са полицијом.

И реакција се спремала. Читав свијет је ставио на покret. На свим странама су се узврдале полицијске џуполе, начувили уши да разберају џупите, жандари спавају са финансијима, који су оседлани а камioni сваки час

спремни за покret. Војска по касарнама била је припреман настану.

Требало је много напора, одлучности и организаторске вештине да се испред много шпијунских очију обавести и доведе на зборно место хиљаде људи, да и идијад који је спреман да дође не искстане, а да истовремено идијад полициски доушник не дозна ништа.

Неколико дана пред 1 мај припреме су постеле врло живе. По фабрикама, радионицима и школама обавештавали су се људи. Само руководство је знало да целиком плаћ, други су знали место где ће се збор одржати, а неки са њим местом где ће се сastati се другим, који ће га одвести на збор. Тако се обезбеђивало да и ако полиција нашта и успе да сазије о припремама не буде у могућности да нас спречи у одржавању прославе.

Ујутру Првога маја, Топчићарским путем, преко Чукарице, од Раковица, преко њава чак са друге стране, на првачу Кошутњака и Бановог брда, промири веома лица најчешће младих људи и девојака. Многи жандари на путу, који су очекивали велику позеру, се црвеним заставама, нису готови обратили пажњу на веоме парове, нити су можда помислили да су сви заљубљени младићи пошли из Београда у шуму. А и ко би рекао да има нечега заједничког између групе београдских џупите, која иде у Кошутњак, тајкоја пред собом футбал по цести, сентименталног младића који сањао штетајући стазама Топчићарског пута или безбрижног веселјака који звони и скакује, са паром у наочарима који дискутују нешто, вероватно о веома животу. Али то је био само спољни изглед. Да је жеца стоеји покret пузатије пало би му у очи да све те разноврсне групице и појединачни крећу у истом правцу. Можда би се и сатио

покушаји који су чинени да се прослава Првога маја организује легално, преко синдиката, још у самом почетку су пропали. Синдикатски актив, Одбор радничке омладине и руководство уједињене студенчке омладине примили су се да прославују 1 маја изведући нелогично по цијelu сукоба са полицијом.

И реакција се спремала. Читав свијет је ставио на покret. На свим странама су се узврдале полицијске џуполе, начувили уши да разберају џупите, жандари спавају са финансијима, који су оседлани а камioni сваки час

ОМЛАДИНА

Прослава 25-годишњице смрти научника Климента Тимирјазева

Москва, 30 април
У Совјетском Савезу су отпочеле веома значајне прославе поводом 25-годишњице смрти великог научника Климента Тимирјазева.

Радови овог великог научника на подручју физиологије билака наставак су развоја Дарвинове теорије и биле су епоха у историји светске ботаничке науке. Тимирјазев је био члан Лондонске акаdemије наука, члан Лондонског краљевског удружења, почасни доктор универзитета Женеве, Кембриџа, Глазгова и многих других.

Он је одржавао везе са многим науч-

ницима у иностранству. Читава армија његових ученика и други совјетски научници наставили су и развили науку доктрину. По Клименту Тимирјазеву названа је Пољопривредна акаdemija у Москви, центар агрономске совјетске науке. Тимирјазев је се тога био и активни социјални борац. Године 1920. радници одељења за репарацију вагона жељезничке пруге Москва—Курск изабрали су га за посланика Москвског Совета.

КУЛТУРНА ГРУПА „ИВО-ЛОЛА РИБАР“

НА ЦЕТИЊУ

Ових дана је гостовала на Цетињу омладинска културна група „Иво-Лола Рибар“ из Београда. Омладинска културна група долази са своје турнеје по Албанији, где је гостовала на Другом конгресу антифашистичке омладине Албаније. У недељу, 22. априла, млади уметници из Београда су дали у Цетињском народном позоришту успешну приредбу са разноврсним програмом. На програму су биле народне игре, сајетске и партизанске песме, рецитације и музичке тачке.

После Цетиња културна омладинска трупа „Иво-Лола Рибар“ посетиће Подгорицу, Никшић, Дубровник и Мостар.

У МОСКВИ СУ ШТАМПАНА

ДЕЛА НАШИХ ПИСАЦА

У Москви је изашла антологија спрске поезије, која садржи прве дела првоведена на руски језик од песника XIX и XX столећа: Бранка Радичевића, Јакшића, Илића, Станимировића и Змаја Јовановића.

Исто тако су објављене и поезије песника-борца који описују херојску борбу народа Југославије против немачких засебеца. Нарочито се истиче песма „Наприједи посвећена маршалу Титу од Владимира Назора, хrvatskog partizanskog 70-годишњег песника.

Нове књиге

С. Маршал — Двадесет школских правила, ученницама да науче напамет. Библиотека „За мело ћачак“. Уредник Бранко Сучевић. Издање НОПОК 1945 год.

Сретен Жујовић — Господ на првом ванредном заседању АСНОС-а, 9. априла 1945. Издање ЈНОФ-а, Београд.

Мала научна књижница бр. 3. Др. Иван Сулеј — Електричност — див модерне технике. Издање: Природословно друштво. Сплит 1945.

Савремена питања, свеска 2 — За братство Југославије и Бугарске. Издање: „Просвета“, државно издавачко предузеће Србије.

Нови нараштај — читанка која пружа штаве из наше ослободилачке борбе.

А. Толстој — Златни кључни или доживљаји Буратина. Издање НОПОК 1945 г. Превод са руског Николаја Николића.

Прав мај 1945. Издање радикације „Ради“, органа Јединствених синдиката радника и наставника Југославије.

Васелин Маслеша — Светозар Мариновић, студија. Издање Културе, Београд.

Млада Босна — студије Веселине Маслеше. Издање Културе, Београд.

Група које су се пробиле наставило су манифестије према Мостару, а они који то нису успели враћали су се заблудљеним путевима у град.

Нисмо са целим проблемима, али зато је извршен. Народне масе су још више покренуте у борбу за одбрану независности и демократију. Празнијска прослава показала је да у Београду нистије претходни трагови. Тада је првога маја, у зборнику „Србска првог маја“ који је припремен на терором и пактом, издано је једном проговорио слободарски Београд. Два говорника: оцена ситуације, нови задаци и — поворка са песмом и поклицима креће низ брдо.

* * *

За то време камioni са жандарима јуре из града. На свим путевима и пролазима постављају заседе. Сигурије деји мношки амбициозни жандарим, стискајући своје пендре, замисљају како узда по изненађеној поворци, која је сутра разбуктати у огњу борбе против фашизма. Следећих дана у фабрикама, школама и радионицима само се причало о Првом мају. Они који су учествовали у манифестијама, наприметно од других, значајно су се погледали као да би хтели рећи: нису нам истоги нисти, ми смо наша задаци мајсторски извршили. Оне други, који су били учесници, који зна по који пут, са усхијаним претпринчавали оно што су чули. Радници, студенти и занатлији — демократски Београд одобрава нам и да се. Осећали смо да су поклици, који смо наше четири хиљаде извишили, у ствари мисли, жеље и осећаји свога онога што је демократско и роđajuće и то је унештвовало код нас уверење да нас никаква сила не може зауставити.

Успех није могао бити постигнут а да га не платимо. Укупшени су руковођећи другови: Александар Раковић, Бајо Сокулић, Кристина Ковачевић и други. Сем учесника у демонстрацијама полиција није успела да им промађе мисте више. Кроз месец дана мореће да их пусте...

Теко је протекао још један дан у борбеној школи на београдским улицама. Четири хиљаде ћака са успехом исплели. Три године касније су појавили се радничко предграђе, из капије су излазили нови људи и позивали поворку, а са отвореним прозорима озарена лица прихватају пероле и песму.

ЈЕДАН НЕПРИЈАТЕЉ КОЈИ ПОСТАЈЕ ПРИЈАТЕЉ

Ветар је велика сила, али је сунце јаче.

Кад нам је потребна енергија, зашто је не бисмо узели тамо, где је има у највећим количинама — од сунца.

Са коликом дарежњашћу сунце бара своју снагу из пустиније?

У подне, песак се не сме дотаћи глом рукој. Човек би се опекао.

Како ухватити ту енергију (топлоту) које има толико много у пустинији?

Како скупити сунчане зраке и приснити их на рад? Је ли то могуће? Јесте. Могуће је и то на врло једноставан начин.

Томе захтеву служи свака стаклена леђа у којој успевају крастави и роткави. Стакло пропушта скоро све зраке, али их испушта само по извесном избору. Најтоплији зраци остају унутра.

Због тога се могу у стакленој башти гајити крастави, док напољу још стоји снег. Напољу је март, а у стакленој башти јули.

Да се зраци сконцентришу па да стаклена леђа ухвати и оне зраке који би је мимоншли, може да се постани уз алеју огледало и тако сатереју зраци унутра.

Не тај начин може да се створи из најпростијих опште познатих ствари: сунчана пећ, којој не треба ни дрови ни угља.

Дакле, сад разумемо како се хватају сунчани зраци.

Сунце загрева пустински песак до температуре од 80 степени, али у на-

ља. Има даље и неколико сунчаних централа у Тунису и Алжиру. У Калифорнији често се виде на крововима кућа плитки сандуци. То су справе за загревање воде. У њима сунце загрева воду за купатило, кујну и одају за прање.

И у Совјетској Русији има већ сунчаних централа.

На петролеским пољима Челкара стављају се сунчани снагом у погон дистилациони апарати, који претварају слану морску воду у слатку. У Каира-Бугезу постављен је апарат за исушивање, који сунчаним снагом отстранљује воду из мирибилита — сировине за хемијску индустрију. У Капландину код Таџикистана ради казани за куване помоћу сунчане топлоте. Израчунавањем трошкова око сунчаних централа, показало се да су

кујне, казани за кувanje и дестилацију воде врло практични.

У пустини кошта сунчана топлота једну трећину онога што стаје сексеул, пустински материјал за гориво.

Маје повољно стоји ствари са централама за скупљање енергије. Потребно је још много рада, па да оне постану јефтиније.

Велике централе са сунчаним погоном припадају будућности. Приближава се време када ће сунце, које је до сада у пустини било непријатељ човека постати његов пријатељ.

Сунце ће наводњавати поља и давати људима воду за пашу. Оно ће радити у фабрикама и рудокопима, топити сумпор, претварати воду у пару, прокувајући растворе, кристализати со. Сунце ће правити човеку под у нарочитим машинама. Да се у пустини направи лед потребна је радна снага, а ту снагу даје сунце.

Човек ће присилити сунце, које даје топлоту, да производи и хладиоћу.

М. ЈЛЈИН

ВЕЛИКА СПОРТСНА КОНФЕРЕНЦИЈА У ЗЕМУНУ ОСНОВАН ЈЕ ОМЛАДИНСКИ ФИЗКУЛТУРНИ КЛУБ „МАКСИМ ДИВНИЋ“

У Земуну је ових дана одржана велика спортска конференција којој је присуствовало велико мноштво грађана, међу њима преко 700 омладникаца.

Конференцију, на којој је изабрана управа омладинског физкултурног клуба, отворио је друг Радован Пљака "Учени". Он је прочитао исцрпан реферат у коме је изнено разнотак спорта код нас. Нарочито се осврнуо на спортске прилике у бившој Југославији и примерима је доказао како је спорт тада био монополисан од стране пољашких друштвених слојева и појединача којима је све друго било преће, него развитак здравог спорта.

Ударајући на нездраве прилике које су тада владале у спортском животу, он је приказао како је тада широким народним слојевима било онемогућено да се баве правим спортом.

Они пак који су са тада активно бавили спортом чинили су то редово на уштрб својих послова. Они су напуштали своје радње, своје радионице и све чиме су се иначе бавили, да би се могли потпуно посветити трчању за лоптом до изнемогlosti, што је само пунило клупске благајне. Прави спорт је био ту секундарна ствар. Јавио се тада нездрави професионализам, што је још више доприносило срозавању правог спортског живота.

Има ли већ таких сунчаних пећи и централе?

У Египту, у близину Кaireа, ради једна сунчана централа од 50 коњских снага и наводњава 200 хектара памучних по-

довољан и једини му је брига да се забавља и разоноћава.

После реферата друга Пљака развила се жива дискусија у којој је учествовало много грађана.

Одлука Главног одбора спорта за Војводину, којом се ухвађају сви клубови који су деловали за време окупације, дочекана је од свих са весомљем.

На конференцији је омладина захтевала да се одмах формира нови омладински физкултурни клуб. Ти захтеви омладине и поштенки спортивских радника су узети сместа у разматрање и после живе дискусије прешло се на формирање секције.

Изабрана је управа од 25 чланова. Основано је много секција, као на пример: фудбалска, веасличка, пинг-понг секција, шаховска секција, лакоатлетска са итд. Референти појединачних секција ушли су у Управу клуба.

На општи захтев свих присутних клуб је добио име „Максим Дивнић“ као усмену на популарног спортиста, омладинца Максима Дивнића, који је за време окупације храбро предводио омладину у борби против окупатора и као такав уважајен од фашиста и стрељан у логору на Бањици.

Београдски „Радник“ у Скопљу

У Скопљу је у аквиру прославо Првог маја одиграна утакмица између „Радника“ из Београда и „Радника“ из Скопља. Скопљанци су победили са 5:1 (3:0).

„ХАЈДУК“ У ЕГИПТУ

Последњих дана на својој турнеји по Египту одиграо је сплитски „Хајдук“ пет утакмица. У Ел Алама потукао је представницу енглеске армије и ваздухопловства са 4:1. У месту Дигла играо је „Хајдук“ такође против представнице енглеске армије и ваздухопловства и победио са 6:2. У Порт Саиду играло је „Хајдук“ такође против представнице енглеске армије и ваздухопловства и победио са 4:3.

Само је једну утакмицу изгубио „Хајдук“ и то у Суоцу, где је играо против репрезентације британске војске и изгубио с минималним резултатом 1:2.

„ЦРВЕНА ЗВЕЗДА“ - РЕПРЕЗЕНТАЦИЈА БЕОГРАДА 8:4 (4:3)

У недељу, 30 априла, одиграна је у Београду фудбалска утакмица између „Црвене звезде“ и репрезентације Београда. После живе и интересантне игре утакмице се завршило резултатом 8:4 (4:3) за „Црвену звезду“. Голове за „Црвену звезду“ су дали Језерскић (5), Хорватиновић, Печеничић (1) и Пешић (автогол), а репрезентацију Београда су дали по два гола Панић и Радуловић.

Предигру овој утакмици играли су „Металец“ и „Индустрија хране“. Победио је „Металец“ са резултатом 4:1.

ФУТБАЛ У ЧАЧКУ

У Чачку је одиграна фудбалска утакмица између радничког спортивког клуба „Борец“ и тима Народне одбране. Победио је заслужено „Борец“ с резултатом 3:0.

ШАХ У БЕСГРАДУ

Шаховска сенција ФИСОС-а, руководећег тела за шах у Србији, организована је у недељу 29 априла шаховски утакмици за шампионат Београда. Поред најбољих омладинаца-шахиста, учествовали су и београдски првоградни шахисти, међу њима два мајстора. Победио је мајstor Савић Вуковић. Другачи по реду мајстор Светозар Глигорић, трећи Драгослав Андрић (IV ред), четврти Мирослав Радојић („Политика“), пети Александар Бошић (I београдска бригада) и шести Раши Савић.

У часовима одмора наши борци се баве спортом

Нек вас ово свуда прати: пример за рад треба дати!

Графика Иве Кутинића
Стајање Сардане
Милутиновић

„Такмичење отварамо“
канто Рода другу Ђири.
„Треба гвожђе да скупљамо —
ту су први пионири.“

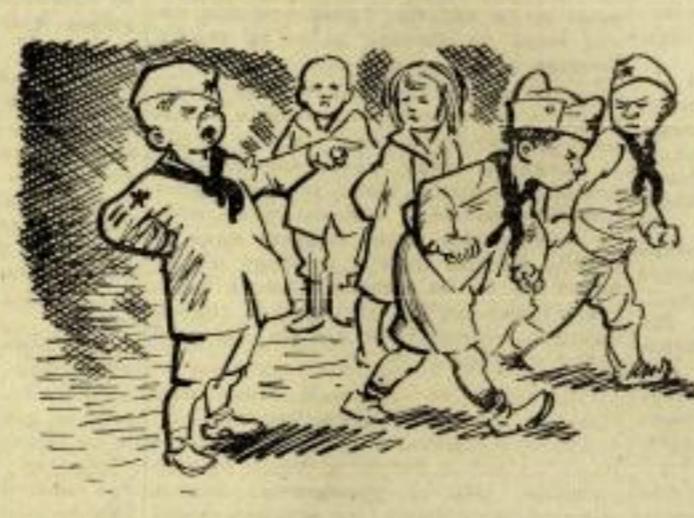
Сада сви на посај журе,
сваки жељи болни бити,
није чудо — ствар је важна:
треба гвожђе скупити.

„Ево видиш ову хрпу“
показује Рода Ђири,
„под надзором то су мојим
сангуини пионири.“

Кад је Рода Ђири дошао — вели:
„Одакле вам тол'ко гвожђе,
нако ли сте то успели?“

Решење је сасвим просто —
док је Рода реко чеши:
„Сви морате сад запети!“
— он је сам за надзор осто.

А у другој чети на рад
пошао је први Ђири.
Увек, увек бити први —
то је дужност командира.